

Wymagania edukacyjne z przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa klasa VIII

Program nauczania edukacji dla bezpieczeństwa w szkole podstawowej wydawnictwo Nowa Era „Żyję i działam bezpiecznie “

Wymagania na poszczególne oceny:

dopuszczający

dostateczny

dobry

bardzo dobry

celujący

Rozdział I Bezpieczeństwo państwa

1. Bezpieczny obywatel, bezpieczny naród, bezpieczne państwo

– definiuje bezpieczeństwo jako stan i jako proces – wymienia podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo kraju i jego obywateli

– wymienia rodzaje bezpieczeństwa

– wymienia rodzaje i dziedziny bezpieczeństwa państwa

– definiuje pojęcia ochrony i obrony narodowej

2. Bezpieczeństwo Polski w stosunkach międzynarodowych

– opisuje geopolityczne położenie Polski – omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego

– wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa we współczesnym świecie

– opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski – potrafi podać przykłady misji pokojowych w których brali udział Polacy

– wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa (w ONZ, OBWE, NATO) – wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski

– omawia historyczną ewolucję modelu bezpieczeństwa Polski – potrafi omówić najważniejsze cele głównych organizacji międzynarodowych do których należy Polska

II Postępowanie w sytuacjach zagrożeń

3. Źródła zagrożeń

- wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń – wymienia numery alarmowe w Polsce i przypisuje je odpowiednim służbom
- omawia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom
- wymienia podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń i tworzące system ratownictwa w Polsce – dokonuje podziału zagrożeń ze względu na źródło ich pochodzenia
- poszczególnym podmiotom ratowniczym przypisuje odpowiednie zadania

4. Ostrzeżenie o zagrożeniach i alarmowanie

- rozróżnia sygnały alarmowe – omawia sposób ogłaszania i odwołania alarmów
- wymienia rodzaje komunikatów ostrzegawczych – wymienia środki alarmowe podstawowe i zastępcze
- wymienia sposoby przeciwdziałania panice
- opisuje sposób zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu lub wydaniu komunikatu ostrzegawczego
- charakteryzuje działanie i zadania systemu wykrywania skażeń i alarmowania

5. Ewakuacja

- wyjaśnia termin „ewakuacja” i omawia jej znaczenie
- opisuje sposób zachowania się podczas ewakuacji z budynku – zna szkolną instrukcję ewakuacji
- uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych
- opisuje sposób zaopatrywania w wodę i żywność podczas ewakuacji
- rozpoznaje znaki ewakuacyjne i informacyjne
- omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych
- rozróżnia rodzaje i stopnie ewakuacji

6. Zagrożenia pożarowe

- rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej
- wymienia główne przyczyny pożarów – opisuje zasady postępowania po dostrzeżeniu pożaru
- opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego – omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie np. w szkole

– wyjaśnia, jak gasić zarzewie ognia i odzież płonąca na człowieku – wie jak się zachować podczas zapalenia oleju na patelni

7. Zagrożenia powodziowe

– wymienia główne przyczyny powodzi i potrafi je opisać

– wymienia zadania państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej – wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi – wymienia na czym polega ochrona przeciwpowodziowa

– planuje niezbędne zapasy, które powinien zgromadzić dla swojej rodziny, aby przetrwać kilka dni w sytuacji kryzysowej – uzasadnia bezwzględny nakaz stosowania się do poleceń służb ratowniczych i sanitarnych w czasie powodzi – wie co należy zrobić w czasie ewakuacji

– opisuje zasady postępowania po opadnięciu wód powodziowych – omawia pojęcie: stan ostrzegawczy, stan alarmowy, dekontaminacja, pogotowie przeciwpowodziowe, alarm powodziowy,

8. Ekstremalne warunki pogodowe

– wymienia pogodowe zagrożenia dla bezpieczeństwa człowieka

– omawia sposoby ochrony przed niszczącymi skutkami upałów, wichury i gwałtownych burz

– opisuje praktyczne sposoby przeciwdziałania zagrożeniom podczas intensywnych opadów śniegu oraz ekstremalnie niskich temperatur

– potrafi scharakteryzować zagrożenia i zasady postępowania podczas: ☐ intensywnych opadów śniegu ☐ ekstremalnie niskich temperatur ☐ upałów ☐ wichur ☐ gwałtownych burz

9. Wypadki i katastrofy komunikacyjne. Uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych

– wymienia główne przyczyny wypadków komunikacyjnych

– opisuje zasady zachowania się po uwolnieniu substancji toksycznych – opisuje zagrożenia towarzyszące wypadkom

– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanym, ratownikowi, osobom postronnym na miejscu zdarzenia – wymienia czynności, które należy wykonać, aby ocenić sytuację na miejscu

– opisuje zasady kodowania informacji na tablicach ADR – omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu zdarzenia (wypadek komunikacyjny)

– zna system segregacji rannych TRIAGE

– wyjaśnia znaczenie terminów, kolizja, katastrofa, wypadek

10. Zagrożenia terrorystyczne

– definiuje pojęcie terroryzm – rozumie konieczność powiadamiania służb porządkowych (policji, straży miejskiej) o podejrzenie zachowujących się osobach lub podejrzanych przedmiotach zauważonych w miejscach publicznych

- opisuje zasady zachowania się na wypadek: ☒ strzelaniny ☒ znalezienia się w sytuacji zakładniczej – zna główne przyczyny terroryzmu
- opisuje zasady zachowania się na wypadek: ☒ ataku bombowego ☒ ataku gazowego ☒ otrzymania podejrzanego przesyłki – wymienia najczęstsze akty terroru
- omawia genezę i formy współczesnych aktów terroru

11. Próbną ewakuacja

- zna ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu ewakuacji – rozpoznaje znaki ewakuacyjne, informacyjne i ochrony przeciwpożarowej
- prawidłowo wykonuje nakazane czynności
- wykazuje troskę o bezpieczeństwo własne i innych osób – zachowuje spokój i opanowanie
- zna treść szkolnej instrukcji ewakuacji

Rozdział III Podstawy pierwszej pomocy

12. Podstawowe wiadomości z zakresu pierwszej pomocy

- wyjaśnia termin „pierwsza pomoc” – określa prawny i moralny obowiązek niesienia pomocy poszkodowanemu
- wyjaśnia pojęcie „stan nagłego zagrożenia zdrowotnego” – wyjaśnia znaczenie czasu podczas udzielania pierwszej pomocy
- opisuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia – zna główne stany nagłego zagrożenia zdrowotnego
- wyjaśnia rolę układów: krążenia, nerwowego, oddechowego w utrzymaniu podstawowych funkcji życiowych

13. Postępowanie w miejscu zdarzenia

- demonstruje bezpieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych – zna numery alarmowe
- poprawnie konstruuje komunikat wzywający pomoc fachową – wskazuje sposób zabezpieczenia się ratownika w kontakcie z poszkodowanym
- podaje przykład aplikacji na telefon pomocnej w udzielaniu pierwszej pomocy – opisuje wybrane sposoby transportu osób przytomnych i nieprzytomnych
- wymienia czynności, które na miejscu zdarzenia należy podjąć w trosce o bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia i pozostałych osób

14. Pomoc osobie nieprzytomnej

- wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia” – ocenia stan świadomości poszkodowanego – umiejętnie stosuje folię NRC
- ocenia bezpieczeństwo miejsca wypadku – udrażnia drogi oddechowe (rękoczynem czoło– żuchwa)
- ocenia stan poszkodowanego wg schematu ABC – układa poszkodowanego nieprzytomnego, ale
- wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej – potrafi przeprowadzić wywiad SAMPLE
  - sprawdza, czy poszkodowany oddycha – wymienia objawy utraty przytomności – wymienia ogniwa łańcucha przeżycia
- oddychającego, w pozycji bezpiecznej – wymienia główne przyczyny omdlenia – opisuje ogniwa łańcucha przeżycia
- zapewnia poszkodowanemu ochronę termiczną – wyjaśnia, kiedy można zastosować odwrócony schemat CAB – udziela pierwszej pomocy w przypadku omdlenia – charakteryzuje objawy zwiastujące omdlenie

15. Resuscytacja krążeniowo- -oddechowa

- wymienia warunki i czynniki zapewniające realizację RKO na wysokim poziomie skuteczności – stosuje środki ochrony osobistej podczas wykonywania RKO
- omawia algorytm ratowniczy RKO u dorosłych i dzieci – wymienia objawy NZK – zna przyczyny NZK
- definiuje pojęcie „resuscytacja krążeniowo-oddechowa” – przedstawia zalety zastosowania AED w akcji ratowniczej
- opisuje znaczenie RKO w akcji ratowniczej – opisuje działanie i obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego – potrafi wykorzystać AED w praktyce – wykonuje pełen cykl RKO na manekinie dorosłego i niemowlęcia (samodzielnie i w parze)

16. Apteczka pierwszej pomocy

- omawia przeznaczenie i podstawowe typy apteczek pierwszej pomocy
- wylicza przedmioty wchodzące w skład apteczki pierwszej pomocy: ☑ samochodowej ☑ turystycznej ☑ domowej
- proponuje improwizowane środki opatrunkowe, zależnie od rodzaju zranienia
- opisuje zasady doboru i przechowywania składników apteczki pierwszej pomocy

17. Tamowanie krwotoków

- stosuje rękawiczki ochronne podczas opatrywania ran – bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne

- wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok, opatrunek uciskowy, opatrunek osłaniający
- wymienia rodzaje krwotoków i charakteryzuje je – wykonuje w obrębie kończyny opatrunki uciskowe i osłaniające – wie kiedy może zastosować opaskę uciskową – potrafi opisać pierwszą pomoc przy krwotokach
- wykonuje opatrunek zależnie od miejsca zranienia (inne niż kończyna) – demonstruje sposób tamowania krwotoku z nosa – potrafi wykonać opatrunek z ciałem obcym w ranie – potrafi założyć opaskę uciskową

18. Złamania i zwichnięcia

- zakłada temblak – podaje przykłady zapobiegania urazom
- omawia zasady postępowania w przypadku podejrzenia urazów kręgosłupa
- wyjaśnia pojęcia: złamanie, zwichnięcie, skręcenie
- zna i stosuje zasady doraźnego unieruchomienia kości i stawów
  - wie jakie są typowe objawy złamania – zna objawy zwichnięć i skręceń
- opisuje najczęstsze okoliczności urazów kręgosłupa – wie jakie są rodzaje złamań
- potrafi udzielić pomocy poszkodowanemu w przypadku złamań, zwichnięć i skręceń

19. Oparzenia i odmrożenia

- demonstruje sposób schładzania oparzonej kończyny
- omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: ☒ oparzeń termicznych – wie jak postępować w przypadku zapalenia oleju w kuchni
- wyjaśnia pojęcia: oparzenie, udar słoneczny, udar cieplny, odmrożenie, wychłodzenie – omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: ☒ oparzeń termicznych ☒ oparzeń środkami chemicznymi ☒ wychłodzenia organizmu i odmrożeń
- proponuje skuteczne sposoby zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci – wymienia czynniki sprzyjające wychłodzeniu – zna stopnie oparzeń i odmrożeń i potrafi je scharakteryzować

20. Inne groźne przypadki

- omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w wypadkach: zadławienia , zawału serca udaru mózgu , napadu padaczkowego ,ciała obcego w oku ,zatrucia , tonięcia ,porażenia prądem , ukąszenia , użądlenia .
- wie, jakie są ich przyczyny oraz omawia objawy.

Rozdział IV Profilaktyka zdrowotna

21. Zdrowie jako wartość. Zasady zdrowego stylu życia

- definiuje zdrowie – wymienia zachowania prozdrowotne – określa rzetelne źródła informacji o zdrowiu oraz świadczeniach i usługach medycznych – potrafi obliczyć współczynnik BMI
- wymienia zachowania szkodliwe dla zdrowia (ryzykowne) i wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków – analizuje i ocenia własne zachowania i możliwości związane ze zdrowiem
- opisuje przewidywane skutki zachowań korzystnych i niekorzystnych dla zdrowia, zarówno te krótko-, jak i długofalowe – wymienia wyznaczniki stanu ludzkiego organizmu i opisuje sposoby ich kontrolowania – zna i omawia zasadę 3x30x130 – zna wpływ snu na organizm człowieka
- wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym – wymienia czynniki mające wpływ na zdrowie i różnicuje je na takie, które są niezależne od człowieka, i takie, na które ma on całkowity wpływ
- proponuje indywidualny plan żywieniowy, treningowy, program aktywnego wypoczynku oraz inne, istotne działania, sprzyjające jego prawidłowemu funkcjonowaniu w środowisku przyrodniczym i społecznym

22. Choroby cywilizacyjne

- wymienia główne przyczyny chorób cywilizacyjnych
- wymienia główne choroby cywilizacyjne z podziałem na choroby somatyczne i zdrowia psychicznego – zna definicję anoreksji i depresji
- wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie – proponuje sposoby zapobiegania chorobom cywilizacyjnym
- proponuje zestaw działań łagodzących skutki stresu – omawia objawy depresji, anoreksji i uzależnień behawioralnych – zna przykłady uzależnień behawioralnych i potrafi omówić kilka z nich

23. Komunikacja interpersonalna w trosce o zdrowie

- omawia znaczenie prawidłowej komunikacji interpersonalnej – wyjaśnia znaczenie terminów „komunikacja werbalna” i „komunikacja niewerbalna”
- wymienia zasady asertywności, dobrej komunikacji – odmawia stanowczo i z zachowaniem wysokiej kultury
- charakteryzuje strefy dystansu komunikacyjnego – buduje komunikaty asertywne – wymienia zasady aktywnego słuchania
- wymienia i świadomie wykorzystuje elementy komunikacji niewerbalnej – proponuje rozwiązania spornych kwestii zgodnie z zasadami negocjacji – wymienia najczęstsze zakłócenia w komunikacji interpersonalnej oraz bariery komunikacyjne

Uwagi dotyczące oceniania na każdym poziomie wymagań: - aby uzyskać kolejną, wyższą ocenę, uczeń musi opanować zasób wiedzy i umiejętności z poprzedniego poziomu - uczeń jest zobowiązany doskonalić umiejętność pierwszej pomocy przedmedycznej

Kryteria oceniania zostały opracowane na podstawie programu nauczania edukacji dla bezpieczeństwa Nowa Era autora Jarosława Słomy